

cions, és ja bastant més al Sud que el límit bascòfon a Navarra, no hi ha dubte que hi havia dominat el basc en altre temps (potser no encara en transició cap a l'ibèric propi). No sols estan d'acord amb aquesta identificació Moret, Campión (RIBB II, 750-1). Othmer (vagament BABL VI, 343, 347); i Mz.Pi. (Homen. a C. de Echegaray, 536) en donà una prova independent, amb un doc. que cita aquesta població navarresa en una forma més semblant a TARRAGA.

La identificació que Mitxelena feia amb Larraga¹⁰ en el Bol. S.V.A.P. XII, 497, després l'ha deixada en termes condicionals: «si Larraga en Navarra pue- de reducirse a Tàrraga de Ptolomeo ---» (F. H. Vc.).

Però el cas és que Caro Baroja (Mat. Vco.-Lat., p. 33) hi està d'acord. I almenys pel que fa a Ptolemeu disposem de demostració matemàtica i irrecusable: el gran geògraf el posa entre 42 i 43 de latitud, i entre els meridians 15° i 16°. O sigui, quasi tot un grau a l'ESE. de *Κασκαντον*, el qual es troba 1/2 grau a l'ESE. de *Καλαγορινα*. Cascante és a grandíssima distància al S. de Tafalla (i per tant de Larraga) més al Sud encara que Tudela; i una trentena de k. més al Sud que Calahorra. La identificació del Tàrraga de Ptolemeu amb Larraga era, doncs, falsa: és un homònim que segons el càlcul exacte del gran geògraf, havia de ser ja cap a la latitud de Saragossa; potser cap a Borja o la vall del Jalón. Crec que jo puc suggerir la bona identificació: una població antiga TARGA que trobo citada per un doc. de 1188, junt amb Xiarc, cap a Calatayud. Aquí, doncs, ja hi havia la contracció Tàrraga > Targa que és moderna en el nostre Tàrraga d'Urgell.

Tenim, doncs, almenys 4 homònims ben constats: 1) TARRACO > Tarragona; 2) Tàrraga d'Urgell; 3) el Tarraga/Larraga dels «Vascones»; i 4) el Tàrraga = Targa del Jalón, que és al que corresponen sens dubte els *Tarracenses foederati* de Plini, del «conventus jur.» de Saragossa. N'hi hagué encara un cinquè? també per Aragó, com admeten certs erudits i mapes de la Hispània romana (J. Perthes): no ens escarrassem a comprovar-ho: havent-hi 4 afloraments ibèrics de TARRACA/-CO també n'hi pogué haver 5; i per al nostre article dels dos catalans, ja tant se val.

Qui sap, fins i tot, si encara n'hi hagué algun més: potser no tots els següents NLL menors són post-topònims del nostre Tàrraga d'Urgell. Tinc Tarraga en un doc. del te. de Sant Serni (Conca de Tremp). *Tàrraga*, pda. munt. i «Collado de T.», te. Xodos (XXIX, 94.9, 97) que ja em consta en un doc. de l'arx. de Xodos, a. 1608 (95.27). *L'alqueria de Tàrraga*, a Cast. Pna. (XXIX, 29.15). En fi *la Costera 'N Targa*, a Portell de Morella (XXVIII, 68.15; *La Targa*, pda. de Carlet (XXX, 180.11).

Com que en matèria pre-romana convé no deixar inexplorada cap pista, ni que sigui rebuscada i aventurada: ¿com s'explica el sorprenent gentilici *targari*? Aqueix -ar- inexplicat em féu pensar en un derivat ibèric TÁRGARO-: al qual s'hauria afegit encara el su-

fix gentilici -INUS o l'ar. -i?: combinació estirada pels cabells!

Més sobriament suposaríem un derivat compost, com cast. *campesino*, *montesino*, que canviaria -ezi en -eri pel fenomen assimilatori que hem constatat en la forma *Targarona* a l'art. *Targasona*; o encara més simple i convincent: *targueri* creat per imitació de *cerveri*, quan Tàrraga començà de ser un rival puixant de la noble *Cervera*.

No crec que sigui idea sostenible (sinó indemostrable i inversemblant) la d'analtzar el mot TARRAKA, abstraiant-ne un «prefix ibèric» (així ho he llegit a erudits més respectables que críticament savis). Raonen ells que seria el mateix que *Arraona* (potser < *Arragona*), nom antic del te. de Sabadell. I algú s'ha llançat fins a suggerir un enllaç amb el del riu *Aragón* (!) caient ja en l'absurd: *Ara-gon* és amplificació de l'hidrónim veí *Ara*; és hidronímia proto-europea tan llunyana ja dels noms de ciutats ibèriques. Cert que he admès que hi ha algun nexa entre *Tibi* i *Ibi*, entre *Tivenys* i *Ip* (*Pratdip*). Però tot això és voler ficar-se en el terreny de l'incognoscible críticament en el nivell present dels coneixements seriosos de la Lingüística.

Amb TARR- o TARRAC-, de Tàrraga i Tarragona, es pot relacionar un nom (més aviat compost que derivat), *Terricabres*, ben conegut com cognom. Primordialment crec que hauria estat nom de lloc, avui molt decaigut en tal qualitat. Però encara és nom d'una masia en el terme d'Oristà, i també una (o algunes), un poc més al N., cap a Perafita; com que són termes municipals quasi contigus (separats només pel d'Olost), crec que antigament hauria designat una rodalia o paratge una mica més extens, que cobriria part d'aqueixos termes municipals.

Des d'allà degué estendre's com cognom. En efecte el DAG ja els trobà (ultra Bna.), Oristà i a Tàrraga; *AlcM* en el poble d'Osona, i de Manlleu és un escultor Lluís Terricabres; de més lleu variant *Terracabres*, al Masnou, i *Terracabres* a Hostalric i a Badalona; prof. *Terricabres* ben conegut (ara a Girona), crec que ve també del Maresme (Calella), però aquesta punta cap a la costa ha de ser secundària, potser recent, el focus segur és de Lluçanès-Osona.

És versemblant que l'origen sigui tan pre-romà, i amb versemblança ibèrica, com el Tarrega (DAG el troba cognom), i com el mateix Oristà, amb el seu grup *Oris/Oristà/s-ORIS-TIK* (> *Sorreigs*), suposem en combinació amb l'ibèric IGABRUM (dels romans), en variant ICABR- (*icabensis* inscr. CIL II), que ha donat 1) *Cabra*, vila de la prov. de Còrdova; 2) *Gabro* de la Beira (964, 1110); i 3) el nostre *Cabra* de l'alt Cp. Tarr., castell i vegueria (980, 1067, 1199); i ultrallatinitzat *Capra* sovint des del S. XI; veg. l'article (vol. III, 167). Estructura ibèrica evident, com la de IPAGRUM? Veg. l'art. *Pego*, *Ilerula*, *Iturissa* etc.

De la combinació TARR-ICABRO- sortiria plenament *Terricabre*; és clar que *Terr-* pot ser mera grafia catalana en lloc de *Tarricabre* (tal com *Terragona* molt